

9. European Abortion Laws. A Comparative Overview. Center for reproductive rights. URL: <https://reproductiverights.org/wp-content/uploads/2020/12/European-abortion-law-a-comparative-review.pdf> (date of access: 03.03.2023).
10. Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży : Ustawa of 07.01.1993 no. Dziennik Ustaw nr 17 poz. 78 : as of 30 November 2021. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19930170078>.
11. Наливайко Л., Лебедєва Ю. Право на штучне переривання вагітності: законодавство Польщі. "Розвиток громадянського суспільства як необхідна складова європейської інтеграції України" : Матеріали всеукр. науково-практ. конф., м. Київ, 6 жовт. 2022 р. С. 228–232. URL: https://ndi.academy/wp-content/uploads/ZBIRNYK_06.10.2022.pdf.
12. Vienna Convention on the Law of Treaties. American Journal of International Law. 1969. Vol. 63, no. 4. P. 875–903. URL: <https://doi.org/10.2307/2199522> (date of access: 03.03.2023).
13. Klingler J., Parkhomenko Y., Salonidis C. Between the Lines of the Vienna Convention?: Canons and Other Principles of Interpretation in Public International Law. 2018. URL: <https://law-store.wolterskluwer.com/s/product/canons-of-construction/01t0f00000NXnkeAAD>.
14. Zureick A. Gendering Suffering: Denial of Abortion as a Form of Cruel, Inhuman, or Degrading Treatment. FLASH: The Fordham Law Archive of Scholarship and History. URL: <https://ir.lawnet.fordham.edu/ilj/vol38/iss1/16/> (date of access: 03.03.2023).
15. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 03.03.2023).
16. Views adopted by the Committee under article 5 (4) of the Optional Protocol, concerning communication No. 2324/2013. International Covenant on Civil and Political Rights. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/Mellet_v_Ireland.pdf.
17. Views adopted by the Committee under article 5(4) of the Optional Protocol, concerning communication No. 2425/2014. International Covenant on Civil and Political Rights. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/Whelan_v_Ireland.pdf.
18. Joint Statement by UN human rights experts*, the Rapporteur on the Rights of Women of the Inter-American Commission on Human Rights and the Special Rapporteurs on the Rights of Women and Human Rights Defenders of the African Commission on Human and Peoples' Rights. United Nations. URL: <https://www.ohchr.org/en/statements/2015/09/joint-statement-un-human-rights-experts-rapporteur-rights-women-inter-american?LangID=E&NewsID=16490>.

УДК 342.5

DOI: 10.31733/17-03-2023-96-98

Ірина СМІРНОВА

викладач кафедри теорії

та історії держави і права

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ЗМІСТ ОРГАНІЗАЦІЇ І ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО АПАРАТУ: ПЛЮРАЛІЗМ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ

Людина, громадянин, нація - є найважливішим мірилом діяльності влади.

Зі шпливом часу та зміни суспільних відносин потребують оновлення та вдосконалення системи норм права на їх фундаменті принципового нового державного апарату.

Для деталізації необхідно визначити що ж саме являє собою державний апарат?

Державний апарат - це відокремлена від суспільства спеціально створена і юридично оформлена система органів держави та їх підрозділів, що здійснюють державну владу і управління суспільством з метою виконання функцій і завдань держави і спираються у разі потреби на державний примус. Державний апарат може бути представлений через:

- апарат управління (державна адміністрація) - система органів держави, що складається з державних службовців, котрі спеціально займаються управлінням: вищі органи (уряд), центральні органи (міністерства), місцеві органи (місцева державна адміністрація);

- апарат примусу - структурні підрозділи правоохоронних органів (поліція), розвідка і контррозвідка, митниця (деякою мірою) і установи пенітенціарної системи (в'язниці, виправні колонії та ін.).

Для нашого суспільства питання щодо вдосконалення діяльності державного апарату постали особливо гостро, оскільки маються наявними такі проблеми, як: воєнний стан, економічний занепад, соціальна криза, нераціональна реалізація конституційного принципу розподілу влади.

Згуртованість системи державних органів забезпечується за допомогою системи принципів, оскільки вони забезпечують основу функціонування, організації державного апарату, наділені жвавим характером та створюються або змінюються у відповідності потребам суспільного розвитку, конституційно закріплені.

До основних засад організації та діяльності державного апарату відносять:

оптимальність організації та функціонування державного апарату. Змістом даної засади є відповідність системи органів можливості вирішення поставлених завдань, зв'язок та взаємодія елементів апарату держави, що забезпечує його цілісність;

демократизм, що передбачає залучення населення до участі у формуванні та організації діяльності державного апарату;

- гуманізм, як пріоритет прав і свобод людини, що є найважливішою цінністю суспільства та держави;

єдність та розподіл влади, що зумовлює належність державної влади народу та її розподіл на законодавчу, виконавчу та судову. Відповідно до ст. 75 Основного Закону нашої держави, єдиним органом законодавчої влади в Україні є Верховна Рада України. Даний орган наділений повноваженнями розглядати важливі питання, що відповідно до Конституції не належать до компетенції органів виконавчої та судової влади, а також не є такими, що вирішуються винятково всеукраїнським референдумом [1].

Органи виконавчої влади (органи державного управління) наділені повноваженнями щодо виконання повсякденної оперативної роботи з державного управління суспільними процесами в інтересах суспільства або його частини. Вищим органом у системі органів виконавчої влади в Україні є Кабінет Міністрів України [5].

Важливе місце у структурі державного апарату займає система судових органів, основною функцією яких є здійснення правосуддя, вирішення правових конфліктів, що виникають у суспільстві та покарання осіб, що вчинили певні види правопорушень. Судову владу в Україні здійснюють Конституційний Суд України і суди загальної юрисдикції. Особлива роль у системі судової влади належить Конституційному Суду України, який є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні та вирішує питання про відповідність законів та інших нормативно-правових актів Конституції України, дає офіційне тлумачення Конституції України та законів України [3].

верховенство права – передбачає його конституційне закріплення та виражається у праві кожного громадянина оскаржити у судовому порядку будь-яке рішення державних органів, відшкодування школи, в результаті неправомірних дій посадових осіб;

професіоналізм (направлений на необхідність реалізації владних повноважень на професійній основі та наявність комплексу спеціальних знань суб'єктів владних відносин).

На ряду з цим, хотілося б відмітити принципи зазначені у Законі України «Про Національну поліцію» як нормативно-правового акту, що встановлює нові засади регулювання правоохоронної частини державного апарату: дотримання прав і свобод людини і громадянина, відкритість та прозорість, політична нейтральність [2].

Звертаючись до різноманіття наукових думок при формулюванні визначення поняття державний апарат, слід зазначити, що О. Петришин розглядає дане поняття як сукупність державних органів, їх ланок і підрозділів, уповноважених безпосередньо здійснювати державну владу та управління, які спираються у своїй діяльності на можливі застосування примусу[4].

В.Бабаєв апарат держави інтерпретує як систему взаємопов'язаних державних органів, які здійснюють функції держави [6].

Не менш різниться погляд на дане питання у П. Рабіновича, однак призначення державного апарату вбачає не лише у виконанні функцій, а ще й у вирішенні завдань держави [7, с.224].

В. Копейчиков при формулюванні визначення поняття апарат держави наголошує на організуючій ролі системи державних органів у здійсненні завдань та виконанні відповідних функцій.

О. Скакун розуміє апарат держави як юридично оформлену систему всіх державних органів, що здійснюють безпосередню практичну роботу з питань управління суспільством, виконання завдань і функцій держави [5, с.518].

Таким чином, з огляду на вищезазначених понять, а саме розглянувши та проаналізувавши дослідження науковців дійшли висновку, що найбільш важливе значення у структурі механізму держави має державний апарат як юридично оформлена система всіх державних органів, які безпосередньо здійснюють управління суспільством, виконують завдання та функції держави.

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 15.03.2023).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липн. 2015р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 15.03.2023).
3. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липн. 2017 року № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
4. Петришин О.В. Теорія права і держави. Підручник. Харків, 2015. 368 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. Підручник 2-е вид. Київ, 2011. 518 с.
7. Теорія держави і права : підручник / Ю. А. Ведерніков та ін. 3-е вид. перероб. та допов. Дніпро : Дніпроп. Держ. Ун-т внутр. справ. 2017. 480 с.
8. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. Вид. 10-те, допов. Львів, 2008. 224 с.

УДК 351.86

DOI: 10.31733/17-03-2023-98-99

Олександр ТЕРЕЩЕНКО

викладач кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки факультету №1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Незалежність нашої держави та її суверенітет тісно пов'язаний насамперед із цілеспрямованим забезпеченням її національної безпеки. Вторгнення на територію України російської федерації зумовило великий передел світового економічного і соціального порядку, що в свою чергу передбачає зміну політичних сил та регалій. На тлі посилення сучасних загроз, збройних нападів зі сторони інших країн, зростає нестабільність у світі і виникає потреба у посиленні міжнародної безпеки в різних сферах життєвої діяльності. Такі загрози, як поширення зброї масового ураження, міжнародний тероризм, транснаціональна організована злочинність, нелегальна міграція, піратство, ескалація міждержавних і громадянських конфліктів стають дедалі інтенсивнішими та охоплюють нові геополітичні регіони і держави. На цьому фоні переглядаються територія національних кордонів держави, де застосування сили повернулося до практики міжнародних відносин, у тому числі в Європі. Одним з найбільш чітких прикладів є збройний напад росії на Україну як беззаперечний факт порушення суверенітету та територіальної цілісності України, постійні збройні напади та обстріли, підтримання в країні стану хаосу та провокаційних сепаратистських рухів, спрямованих на послаблення державних інституцій, розчленування України та руйнацію її державності.

Агресивні дії росії, що здійснюються для виснаження української економіки і підриву стабільності з метою знищення держави Україна і захоплення її території, неефективність системи забезпечення національної безпеки, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення, зумовлюють слабкість, а подекуди й неспроможність держави виконувати свої функції, насамперед у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина, зростаючу недовіру до держави з боку суспільства [1].

Закон України «Про національну безпеку України» визначає основи та принципи національної безпеки і оборони, цілі та основні засади державної політики, що гарантуватимуть суспільству і кожному громадянину захист від загроз. Цим Законом визначаються та розмежовуються повноваження державних органів у сферах національної